

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Sobutka

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie M. M.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 23 października 2020 roku,

skargi obrońcy obwinionego od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 lipca 2019 roku o sygn. akt II AKo (...) w sprawie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w D. M. M.

na podstawie art. 539e § 2 kpk w zw. z art. 223 ust. 2 ustawy z dnia 22.03.2018 r. – o komornikach sądowych

postanawia:

skargę oddalić.

UZASADNIENIE

Komisja Dyscyplinarna przy Krajowej Radzie Komorniczej orzeczeniem z dnia 7 marca 2019 r. uniewinniła M. M. - komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w D. - od popełnienia deliktu dyscyplinarnego polegającego na tym, że w sprawie egzekucyjnej Km (...) wykonując obowiązki Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w D., dopuścił się rażącej obrazę przepisów prawa, to jest art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w ten sposób, że naliczył opłatę stosunkową w wysokości 99.249,90 zł oraz podatek VAT w kwocie 22.827,48 zł, zmieniając postanowieniem z dnia 12 października

2015 roku swoje poprzednie postanowienie i opłatę egzekucyjną, nie wskazując podstawy prawnej dokonywanej zmiany w zakresie ustalenia nowej wysokości opłaty, zamiast naliczyć opłatę na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji, tj. o delikt dyscyplinarny z art. 71 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się Minister Sprawiedliwości, wywodząc od niego odwołanie. Zarzucił w nim błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę tego orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, poprzez uznanie, iż zachowanie M. M. nie wypełniało znamion deliktu dyscyplinarnego opisanego w punkcie 2 wniosku wszczynającego postępowanie dyscyplinarne, podczas gdy prawidłowa analiza zebranego w tej sprawie materiału dowodowego, po jego ewentualnym uzupełnieniu w kierunku wskazanym przez Sąd, prowadzi do wniosku, że zachowanie obwinionego wypełnia znamiona tego deliktu dyscyplinarnego.

Podnosząc powyższy zarzut, Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie punktu I i II orzeczenia Komisji z dnia 7 marca 2019 r., sygn.. akt: D [...] i przekazanie w tym zakresie sprawy Komisji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 17 lipca 2019 roku, sygn. akt II AKo (...) zaskarżone orzeczenie uchylił i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej.

Skargę od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), działając na podstawie art. 539a § 1, § 2 i § 3 k.p.k. w zw. z art. 223 ust. 2 ustawy z dnia 22.03.2018 r. – o komornikach sądowych, wniósł obwiniony, zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w całości.

Na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. skarżonemu wyrokowi zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na rozstrzygnięcie, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. przez niewłaściwe niezastosowanie skutkiem błędnego przyjęcia, że w sprawie nie doszło do przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego zarzucanego obwinionemu, podczas gdy w rzeczywistości zaistniała ujemna przesłanka procesowa określona w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i upłynął 3-letni termin przedawnienia

karalności obowiązujący w chwili czynu na mocy art. 73 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (brzmienie obowiązujące do dnia 08.01.2016 r.) który znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie w oparciu o przepis art. 223 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych w zw. z art. 4 §1 k.k., co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., rezultatem czego sąd odwoławczy powinien był uchylić zaskarżone orzeczenie pierwszoinstancyjne w całości i umorzyć postępowanie w tym zakresie, czego nie uczynił.

Podnosząc powyższy zarzut, wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu;
2. zasądzenie od Skarbu Państwa - Ministra Sprawiedliwości na rzecz obwinionego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wywiedziona przez obwinionego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 539a § 1 kpk od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania stronom przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Jak zasadnie wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2019 roku, II KS 7/19 „Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem I lub II instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 KPK do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego”.

W realiach niniejszej sprawy skarżący próbował wykazać zaistnienie bezwzględnej przesłanki procesowej, o której stanowi art. 439 § 1 pkt 9 kpk. W ocenie obrońcy obwinionego doszło bowiem do zmaterializowania się przesłanki określonej w art. 17 § 1 pkt 6 kpk, to znaczy nastąpiło przedawnienie karalności zarzucanego obwinionemu czynu.

Podkreślić należy, że do problematyki przedawnienia zarzucanego obwinionemu przewinienia dyscyplinarnego odniósł się Sąd Apelacyjny w (...) w szeroki sposób argumentując na rzecz tezy, że nie wystąpiła negatywna przesłanka procesowa w prowadzeniu postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego, w niniejszej sprawie doszło do konieczności oceny sytuacji prawnej podmiotu, któremu zarzucono popełnienie przewinienia dyscyplinarnego przed nowelizacją ówczesnie obowiązującej ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji.

Zgodnie z brzmieniem art. 73 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji po upływie 3 lat od dnia popełnienia czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a postępowanie wszczęte ulega umorzeniu. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach prawa karnego. Na podstawie art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 10 września 2015 r. (Dz.U.2015.1561) zmieniającej ustawę o komornikach sądowych i egzekucji z dniem 9 stycznia 2016 r. znowelizowano okres przedawnienia przewinienia dyscyplinarnego komorników. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, po upływie 5 lat od dnia popełnienia czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a postępowanie wszczęte ulega umorzeniu. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny. W wyniku nowelizacji nastąpiło zatem wydłużenie okresu przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego z 3 lat do lat 5.

Analizując przepisy ustawy z dnia 10 września 2015 r. zmieniającej ustawę o komornikach sądowych i egzekucji należy przede wszystkim zwrócić uwagę na treść art. 3 ust. 1, stanowiącego, że postępowania dyscyplinarne wszczęte i prawomocnie niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy toczą się według przepisów dotychczasowych, to znaczy wedle zasad przed nowelizacją.

Dla prawidłowej oceny niniejszej sprawy konieczne jest prawidłowe zdefiniowanie pojęcia „toczy się”. Zasadnie także zwrócił na to uwagę Sąd Apelacyjny w (...). W ocenie Sądu Najwyższego ustawodawca używając tego zwrotu chciał podkreślić, że przepisy nowelizujące stosuje się do problematyki instytucji procesowych, a więc związanych z przebiegiem postępowania. Oceniając ten przypadek konieczne jest odróżnienie przepisów procesowych od przepisów materialnych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego można odnaleźć stanowisko, że „zwrot <<postępowanie toczy się>>, użyte w art. 6 ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 64, poz. 432), dotyczy jedynie tzw. kinetyki procesu, a nie jego statyki” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2008 roku, sygn. akt I KZP 42/07).

Przedawnienie karalności jest instytucją prawa materialnego (I. Zgoliński [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzonek, Warszawa 2018, LEX i powoływana tam obszerna literatura). Podnosi się przy tym, że „ustanie karalności następuje z mocy prawa i jest niezależne od woli stron postępowania oraz organu go prowadzącego. Stanowi wyłącznie konsekwencję upływu czasu kalendarzowego” (I. Zgoliński, *Przedawnienie de lege lata i de lege ferenda* [w:] *Oblicza Temidy. Wybrane problemy prawa i procesu karnego*, red. I. Zgoliński, Bydgoszcz 2012, s. 115).

Mając na uwadze powyższe okoliczności należy przyjąć, że ustawodawca w przepisach nowelizujących ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, używając zwroty „toczy się” odnosił się do przebiegu postępowania dyscyplinarnego, nie zaś do instytucji materialnych z nim powiązanych. Prowadzi to w konsekwencji do przyjęcia, że wobec przepisów odnoszących się do przedawnienia karalności stosować należy nowe brzmienie.

W niniejszej sprawie należy odnieść się także do problematyki intertemporalności przepisów, a przede wszystkim zasady „chwytania w locie”. Zasada ta oznacza, że w sytuacji zmiany przepisów, co sytuacji prawnych, które są rozciągnięte w czasie, a więc trwają w momencie zmian legislacyjnych, stosować należy ustawę nową. W uzasadnieniu wyroku z dnia 14 marca 2007 roku Naczelny Sąd Administracyjny podniósł, że „zgodnie z ogólną zasadą prawa intertemporalnego w razie wątpliwości, czy należy stosować ustawę dawną czy nową, pierwszeństwo ma ustawa nowa. Jest ona związana z regułą kolizyjną, zwaną regułą porządku czasowego, zawartą w paremii - *lex posterior derogat legi priori*, która ma zastosowanie, gdy *lex posterior* nie jest hierarchicznie niższa niż *lex priori*. Zasada ta tłumaczona jest domniemaniem, że ustawa nowa powinna być lepszym odbiciem aktualnych stosunków normatywnych, bardziej dostosowanym do aktualnego stanu prawnego. Jest ona wyrazem woli ustawodawcy, która została powzięta później niż wola ustawodawcy, której wyrazem był wcześniejszy akt normatywny” (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 marca 2007 roku, II GSK 338/06).

W analizowanym w toku niniejszego postępowania przypadku, termin przedawnienia, w momencie wejścia w życie nowelizacji przepisu art. 73 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji jeszcze nie minął. Zasadnie zatem przyjęto, że wobec obwinionego zastosowanie znajdują wydłużone terminy przedawnienia, to jest obowiązujące w brzmieniu znowelizowanym (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2019 r., sygn. akt II DSI 30/19).

Zauważyć także należy, co znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że wyrażony w art. 4 § 1 k.k. nakaz stosowania ustawy względniejszej dla sprawcy nie zapewnia mu niezmienności horyzontu czasowego możliwości ścigania go za popełnione przestępstwo i nie stoi na przeszkodzie stosowania ustawy mniej korzystnej dla niego w zakresie przedawnienia karalności” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt II KK 192/17, LEX nr 2417588)

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Sądu Najwyższego w niniejszym składzie, jeżeli termin przedawnienia przewinienia dyscyplinarnego zarzuconego

obwinionemu komornikowi M. M. w dniu wejścia w życie dnia 10 września 2015 r. zmieniającej ustawę o komornikach sądowych i egzekucji, nie upłynął, to ustanie tej karalności powinno być oceniane według przepisów w znowelizowanym brzmieniu. Prowadzi to w konsekwencji do wniosku, że termin przedawnienia w niniejszym stanie faktycznym nie upłynął, a zatem nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w przepisie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

W związku z tym postanowiono jak na wstępie.